

ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Постанова Верховного Суду України від 11 листопада 2015 року у справі № 6-1967цс15

Розписка як документ, що підтверджує боргове зобов'язання, має містити умови отримання позичальником в борг грошей із зобов'язанням їх повернення та дати отримання коштів.

Відповідно до статті 1046 ЦК України за договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості. Договір позики є укладеним з моменту передання грошей або інших речей, визначених родовими ознаками.

На підтвердження укладення договору позики та його умов, згідно із частиною другою статті 1047 ЦК України, може бути представлена розписка позичальника або інший документ, який посвідчує передання йому позикодавцем визначеної грошової суми або визначеної кількості речей.

Крім того, частиною першою статті 1049 ЦК України встановлено, що за договором позики позичальник зобов'язаний повернути суму позики у строк та в порядку, що передбачені договором.

Отже, розписка як документ, що підтверджує боргове зобов'язання, має містити умови отримання позичальником в борг грошей із зобов'язанням їх повернення та дати отримання коштів.

Ознайомитись із повним текстом можна за наступним посиланням:

[http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/038E81FBE43F7757C2257F010047F622](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/038E81FBE43F7757C2257F010047F622)

Постанова Верховного Суду України від 16 березня 2016 року у справі № 6-93цс16

Суд може визнати договір дарування недійсним якщо особа на підставі належних і допустимих доказів, у тому числі пояснень сторін і письмових доказів, доведе неправильне сприйняття нею фактичних обставин правочину, що вплинуло на волевиявлення особи під час укладення договору дарування замість договору довічного утримання.

Згідно із частиною третьою статті 203 ЦК України волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі.

Якщо особа, яка вчинила правочин, помилилася щодо обставин, які мають істотне значення, такий правочин може бути визнаний судом недійсним. Істотне значення має помилка щодо природи правочину, прав та обов'язків сторін, таких властивостей і якостей речі, які значно знижують її цінність або можливість використання за цільовим призначенням. Помилка щодо мотивів правочину не має істотного значення, крім випадків, встановлених законом (частина перша статті 229 ЦК України).

Відповідно до статті 717 ЦК України за договором дарування одна сторона (дарувальник) передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність.

Виходячи зі змісту статей 203, 717 ЦК України договір дарування вважається укладеним, якщо сторони мають повну уяву не лише про предмет договору, а й досягли згоди про всі його істотні умови.

Договір, що встановлює обов'язок обдаровуваного вчинити на користь дарувальника будь-яку дію майнового або немайнового характеру, не є договором дарування, правовою метою якого є передача власником свого майна у власність іншої особи без отримання взаємної винагороди.

При зверненні до суду, особа на підтвердження своїх вимог про визнання правочину недійсним повинна довести на підставі належних і допустимих доказів, у тому числі пояснень сторін і письмових доказів, наявність обставин, які вказують на помилку - неправильне сприйняття нею фактичних обставин правочину, що вплинуло на її волевиявлення, дійсно було і має істотне значення.

Наявність чи відсутність помилки – неправильного сприйняття позивачем фактичних обставин правочину, що вплинуло на волевиявлення особи під час укладення договору дарування замість договору довічного утримання, суд визначає не тільки за фактом прочитання сторонами тексту оспорюваного договору дарування та роз'яснення нотаріусом суті договору, а й за такими обставинами, як: вік позивача, його стан здоров'я та потреба у зв'язку із цим у догляді й сторонній допомозі; наявність у позивача спірного житла як єдиного; відсутність фактичної передачі спірного нерухомого майна за оспорюваним договором дарування дарувальником обдаровуваному та продовження позивачем проживати в спірній квартирі після укладення договору дарування.

Лише в разі встановлення цих обставин норми частини першої статті 229 та статей 203 і 717 ЦК України у сукупності вважаються правильно застосованими.

Ознайомитись із повним текстом можна за наступним посиланням:

[http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/FB9C28E370B9FF08C2257F87002CDACC](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/FB9C28E370B9FF08C2257F87002CDACC)

Постанова Верховного Суду України від 16 березня 2016 року у справі № 6-290цс16

За змістом договору купівлі-продажу майнових прав немає підстав для визнання за інвестором прав на нерухоме майно (об'єкт інвестування) на підставі статей 331, 392 ЦК України.

За правилами статті 392 ЦК України позов про визнання права власності може бути пред'явлено, по-перше, якщо особа є власником майна, але її право оспорується або не визнається іншою особою; по-друге, якщо особа втратила документ, який засвідчує її право власності.

За змістом договору купівлі-продажу майнових прав позивач отримав лише право на набуття права власності, а не саме право власності на нерухоме майно. Отже, підстав для визнання за ним права на майнові права на об'єкт інвестування на підставі статей 331, 392 ЦК України немає.

Ознайомитись із повним текстом можна за наступним посиланням:

[http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/861E612FA592744BC2257F81003CE534](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/861E612FA592744BC2257F81003CE534)

Постанова Верховного Суду України від 16 грудня 2015 року у справі № 6-2510цс15

Втручання держави в право особи на мирне володіння майном шляхом його витребування на користь держави є обґрунтованим, якщо таке втручання переслідує «суспільний», «публічний» інтерес та є пропорційним визначеним цілям.

Відповідно до статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод слід оцінювати три критерії на предмет сумісності заходу втручання в право особи на мирне володіння майном із гарантіями статті 1 Першого протоколу, а саме: чи є втручання законним; чи переслідує воно «суспільний», «публічний» інтерес; чи є такий захід (втручання в право на мирне володіння майном) пропорційним визначеним цілям.

Критерій законності означає, що втручання держави у право власності особи повинно здійснюватися на підставі закону – нормативно-правового акту, що має бути доступним для заінтересованих осіб, чітким та передбачуваним у питаннях застосування та наслідків дії його норм.

Втручання держави в право власності особи є виправданим, якщо воно здійснюється з метою задоволення «суспільного», «публічного» інтересу.

Принцип «пропорційності» передбачає дотримання справедливої рівноваги (балансу) між інтересами держави (суспільства), пов'язаними з втручанням, та інтересами особи, яка так чи інакше страждає від втручання.

Зазначаючи в заяві про необхідність застосування до спірних правовідносин статті 1 Першого протоколу, заявник не вказує на порушення принципу «пропорційності» й на те, що він несе «індивідуальний і надмірний тягар» у зв'язку з витребуванням земельної ділянки на користь держави.

Встановлені судом під час розгляду справи обставини й факти, з огляду на зміст «суспільного», «публічного» інтересу у вимогах заступника прокурора Київської області, не дають підстав для висновку про порушення принципу «пропорційності», а тому позбавлення особи права власності на майно шляхом його витребування на користь держави є обґрунтованим.

Ознайомитись із повним текстом можна за наступним посиланням:

[http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/1DD577F3125FE4F0C2257F2B003E3C46](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/1DD577F3125FE4F0C2257F2B003E3C46)

Постанова Верховного Суду України від 23 лютого 2016 року у справі № 21-5499а15

Загальні норми ПК України мають пріоритет перед нормами підзаконних нормативних актів. Якщо ПК України містить загальні норми про звільнення платника від оподаткування відсутність затверджених у встановленому порядку спеціальних норм не може бути підставою нарахування податкових зобов'язань платнику податків.

Верховний Суд України дійшов висновку, що при вирішенні питання про порушення позивачем податкового законодавства, необхідно керуватися ПК України, а не постановою Кабінету Міністрів України, яка затверджує перелік відходів та брухту чорних і кольорових металів, операції з постачання яких, зокрема операції з імпорту, звільняються від обкладення ПДВ.

Суд звернув увагу, що упродовж спірного періоду (січень-лютий 2014 року) були чинними норми ПК України, згідно з якими операції з постачання, у тому числі операції з імпорту відходів та брухту чорних і кольорових металів, перелік яких затверджується

Кабінетом Міністрів України, звільнялись від оподаткування ПДВ. Інших переліків зазначених відходів та брухту чорних металів, ніж ті, що містяться у додатках 1 та 2 до постанови № 15 від 12 січня 2011 року Кабінет Міністрів України не затверджував. Натомість постановою № 43 від 5 лютого 2014 року були внесені зміни до постанови № 15, згідно з якими, зокрема, термін звільнення таких операцій від обкладення ПДВ продовжувався до 1 січня 2015 року.

Отже, операції з постачання, у тому числі операції з імпорту відходів та брухту чорних і кольорових металів, коди та найменування яких містяться у Переліках, затверджених постановою № 15, звільнялися від оподаткування ПДВ.

Ознайомитись із повним текстом можна за наступним посиланням:

[http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/CB9D43286CC81F7BC2257F8B00229F41](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/CB9D43286CC81F7BC2257F8B00229F41)

Постанова Верховного Суду України від 16 березня 2016 року у справі № 6-2918цс15

Вирішуючи спори щодо захисту прав дітей під час укладення договорів іпотеки, суди повинні в кожному конкретному випадку перевіряти право користування житловим приміщенням дитиною, яке може ґрунтуватися на документальній підставі (довідка про наявність зареєстрованих осіб на житловий площі, серед яких зазначена й дитина) та на законі (стаття 405 ЦК України).

Частиною третьою статті 17 Закону України «Про охорону дитинства» передбачено, що батьки або особи, які їх замінюють, не мають права без дозволу органів опіки і піклування, наданого відповідно до закону, укласти договори, які підлягають нотаріальному посвідченню та/або державній реєстрації, відмовлятися від належних дитині майнових прав, здійснювати поділ, обмін, відчуження житла, зобов'язуватися від імені дитини порукою, видавати письмові зобов'язання.

Аналогічна норма передбачена пунктом 3 частини другої статті 177 СК України.

Укладення батьками правочинів, предметом яких є житлові приміщення, право користування якими мають малолітні або неповнолітні діти, без попередньої згоди органу опіки та піклування є підставою для визнання цих правочинів недійсними, як передбачено статтями 203, 215 ЦК України.

Частиною першою статті 405 ЦК України визначено, що члени сім'ї власника житла, які проживають разом з ним, мають право на користування цим житлом відповідно до закону.

Вирішуючи спори щодо захисту прав дітей під час укладення договорів іпотеки, суди повинні в кожному конкретному випадку перевіряти право користування житловим приміщенням дитиною, яке може ґрунтуватися на документальній підставі (довідка про наявність зареєстрованих осіб на житловий площі, серед яких зазначена й дитина) та на законі (стаття 405 ЦК України).

Ознайомитись із повним текстом можна за наступним посиланням:

<http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/ED5E9E435EFD5721C2257F7F00364397>

Постанова Верховного Суду України від 24 лютого 2016 року у справі № 3-31гс16

Закон України «Про поштовий зв'язок» не містить заборони стосовно доставки поштових відправлень будь-якими суб'єктами господарювання і не визначає виключного права національного оператора поштового зв'язку на цю діяльність.

У зв'язку з невиконанням постачальником умов договору позивач звернувся до відповідача з вимогою про сплату платежу за банківською гарантією (далі – вимога платежу),

що відповідно до умов останньої, зокрема, мала бути надана гаранту через обслуговуючий банк бенефіціара, який надсилає поштою оригінал вимоги платежу та підтверджує, що підписи на ній є правочинними, шляхом відправлення авторизованого повідомлення відповідного змісту системою SWIFT. Вимога платежу надіслана відповідачеві шляхом передачі обслуговуючим банком позивача – АТ «Дельта Банк», відповідного SWIFT-повідомлення з підтвердженням повноважень осіб, які підписали вимогу платежу – шляхом доставки кур'єрською службою товариством з обмеженою відповідальністю «ТЕКС Україна».

Закон України «Про поштовий зв'язок» не містить заборони стосовно доставки поштових відправлень будь-якими суб'єктами господарювання і не визначає виключного права національного оператора поштового зв'язку на цю діяльність.

За таких обставин вимога платежу у цій справі відповідає положенням статті 563 ЦК України та є правовою підставою для здійснення відповідачем платежу за гарантією.

Ознайомитись із повним текстом можна за наступним посиланням:

[http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/E54AEC525CF6C09EC2257F6A0042B21E](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/E54AEC525CF6C09EC2257F6A0042B21E)

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ВИЩОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ УКРАЇНИ

**Ухвала Вищого адміністративного суду України від 18 лютого 2015 року у
справі № К/800/26553/15**

Наявність актів неможливості проведення звірки контрагентів, якими встановлено їх відсутність за місцезнаходженням, не може однозначно свідчити про невиконання суб'єктом договірних зобов'язань на момент виникнення спірних правовідносин.

При розгляді справи судами першої та апеляційної інстанцій не встановлено порушення позивачем вимог законодавства, яким регламентується порядок формування податкового кредиту з податку на додану вартість чи валових витрат, які б позбавляли позивача права на податковий кредит за наслідками здійснення господарських операцій із зазначеними контрагентами.

Колегія суддів касаційної інстанції погодилася з висновком суду апеляційної інстанції щодо правомірності формування позивачем податкового кредиту та валових витрат по господарським операціям позивача з контрагентами, оскільки реальність господарських операцій підтверджується належно оформленими первинними документами, які у повній мірі відображають зміст господарської операції та її вартісні показники, а також підтверджують факт використання придбаного товару/послуг/робіт у господарській діяльності позивача.

Колегія суддів не взяла до уваги посилання відповідача на акти неможливості проведення звірки контрагентів позивача, яким встановлено їх відсутність за місцезнаходженням, оскільки цей факт не може однозначно свідчити про невиконання цим суб'єктом договірних зобов'язань перед позивачем, на момент виникнення спірних правовідносин вказані юридичні особи не були позбавлені права укладати з іншими суб'єктами господарювання договори для забезпечення власної господарської діяльності, були належним чином зареєстровані. У зазначених актах не досліджувалась поставка товару та правильність формування показників податкової звітності.

Ознайомитись із повним текстом можна за наступним посиланням:

<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56155941>